

Bulgaria si Croatia au fost admise în ERM2;veniturile bugetare si fiscale sunt considerabil mai mari decât în România (opinie BNR)

Dinamica constructiilor bugetare în Bulgaria si Croatia a ajutat intrarea acestora în Mecanismul Cursurilor de Schimb² (ERM2), veniturile lor bugetare si fiscale fiind considerabil mai mari decât în România, sustine Daniel Daianu, consilier al guvernatorului BNR si presedinte al Consiliului Fiscal, în articolul "Bulgaria si Croatia în MCS2. România?", publicat pe blogul Opinii BNR.

Banca Centrala Europeana (BCE) a anuntat în 7 iulie ca Bulgaria si Croatia (leva si, respectiv, kuna) au fost admise în Mecanismul Cursurilor de Schimb² (ERM2), care este ante-camera aderarii la zona euro. În MCS2 se sta cel putin doi ani si în cazul Bulgariei aranjamentul de "consiliu monetar" (currency board) poate fi mentinut pe perioada acestui stagiou pâna la aderare efectiva. Bulgaria a facut cererea de intrare în MCS2 în 2018, iar Croatia în 2019.

"Dinamica constructiilor bugetare în cele doua tari a ajutat intrarea în MCS2. Veniturile lor bugetare si fiscale sunt considerabil mai mari decât în România; veniturile fiscale în Bulgaria au fost de circa 30% din PIB si în Croatia de circa 37% din PIB în 2019 - nivelul din România fiind în jur de 27% din PIB, printre cele mai scazute în UE. La noi nu numai ca veniturile fiscale sunt foarte joase, dar s-a si procedat la o suita de scaderi de impozite si taxe când se profilau cresteri de salarii pentru a atenua emigratia; s-a ignorat impactul asupra echilibrului bugetar. Înțelept ar fi fost sa se procedeze la masuri de crestere a veniturilor fiscale/bugetare", scrie Daniel Daianu, într-un articol publicat pe blogul Opinii BNR.

El considera ca o tema de meditatie este ca, dupa 2010, Bulgaria si Croatia au devenit exportatori neti de capital, într-un fel repetând experienta unor economii asiatice dupa criza din 1997-1998. "Cât de fireasca este o asemenea ipostaza este de discutat. Deoarece exportul de capital poate avea suflu daca are la baza dezvoltarea continua de avantaje competitive, câstiguri de productivitate considerabile. Dar pentru tinta de acum, de intrare în ERM2, aceasta situatie pare sa fi ajutat. Trebuie spus însa ca plecarea de resurse din cele doua economii era inevitabila în conditiile în care exista investitii straine importante, care înseamna repatriere de profituri; este aici o diferenta fata de economiile asiatice care au încercat sa stimuleze exporturile, sa construiasca avantaje competitive si sa acumuleze rezerve valutare prin mentinerea unor cursuri de schimb subevaluate în mod deliberat, ceea ce este greu de practicat în conditiile Pietei Unice din UE", subliniaza Daianu.

Potrivit acestuia, Bulgaria si Croatia au intrat în MCS2 si este de vazut cât timp vor functiona în acest regim. Cele doua tari au de întreprins în continuare pasi care privesc legislatia contra-spalarii de bani (apropos de scandaluri în diverse tari din UE), convergenta juridica, guvernanta întreprinderilor de stat, mediul de afaceri etc.

"Cehia, mâine daca ar vrea, ar putea sa adere la zona euro (desi trebuie sa stea formal cel putin doi ani în MCS2), dar nu a luat o decizie în acest sens. Ungaria si Polonia au cifre macro de ansamblu si grad de competitivitate mai bune ca ale României, dar stau în expectativa din varii motive", arata Daniel Daianu.

În opinia acestuia, dialogul României cu BCE si CE în privinta MCS2 putea sa aiba loc daca un program de corectie macroeconomica ar fi fost în derulare. Dar politici macro prociclice si deficite externe tot mai mari în anii recenti (în pofida unor venituri crescute din servicii si remiteri considerabile din strainatate) au singularizat pozitia României în regiune în sens negativ si au redus sansele unui dialog fructuos cu BCE si CE. Nu au ajutat nici propuneri legislative care ne îndepartau de cadrul normativ din zona euro.

"România a reiterat dorinta de aderare la zona euro prin programul de convergenta adoptat de Guvern în 2020, ceea ce înseamna intrarea în prealabil în MCS2. Dar atât timp cât nu vom pune ordine în finantele publice, nu

vom gasi mijloace sa avem deficite externe mai mici, un dialog concret cu BCE si CE este dificil. Avem si povara socului pandemiei si nu stim care vor fi urmarile concrete, într-o economie ce va fi slabita mai mult timp chiar daca va avea loc o revenire pe crestere. Trebuie subliniat ca veniturile bugetare trebuie sa creasca si pentru ca socuri vor mai fi (vezi si efecte ale schimbarii de clima), ceea ce obliga la crearea de spatiu fiscal, care acum este neglijabil", mentioneaza Daniel Daianu.

Potrivit economistului, România nu mai respecta niciun criteriu de convergenta nominala (cum au subliniat analize ale CE si BCE in iunie a.c.), este singurul stat din UE supus procedurii de deficit excesiv (EDP), presiuni pe bugetul public sunt în continuare foarte mari. Si sunt masuri în alte domenii (de convergenta juridica, functionare a sectorului public, etc) de realizat.

"Raportul de fundamentare si PA aratau ca intrarea în MCS2 si tinta de aderare la zona euro pot încuraja reforme structurale, pot conduce la reducerea dezechilibrelor. Lucrurile nu au mers însa cum trebuie. Documente ale BNR si ale Consiliului Fiscal au subliniat ca deficite mari împiedica mersul catre MCS2, ca este nevoie de o schimbare de abordare. În fapt, reducerea deficitelor ar trebui sa aiba loc fiindca asa dicteaza bunul simt economic! Desigur nu este vorba de reducerea deficitului bugetar în acest an având în vedere impactul pandemiei.", afirma economistul.

În opinia acestuia, daca România vrea sa faca pasul de intrare în MCS2 este obligatoriu sa aiba o corectie macroeconomica durabila odata impactul pandemiei surmontat. Daianu a mai spus ca aceasta corectie implica, între altele, crestere de venituri bugetare (o baza de impozitare mai larga prin transparenta, declararea tuturor veniturilor si averilor, eliminarea de exceptari, combaterea ferma a evaziunii fiscale) si rationalizare de cheltuieli. "Cu absorbtie intensa de resurse europene putem sprijini reforme structurale si corectia macroeconomica necesara. Trebuie sa limitam deficitele externe, sa avem în vedere competitivitatea economiei, mai ales a sectoarelor de tradables", a mai spus Daniel Daianu.

"De ce Bulgaria si Croatia au facut (au putut sa faca) acest pas si de ce nu România? Raspunsul poate avea o formulare scurta si una mai elaborata. Raspunsul scurt este oferit de indicatori cheie: balante externe si bugete publice pe un sir relevant de ani. Astfel, din 2013 Bulgaria a avut surplusuri de cont curent marimea fiind de 4% din PIB in 2019 (de la deficite de doua cifre înainte de 2009). Croatia a mers pe aceeasi linie începând cu 2014 având surplus de cca 3% în 2019 (de la deficite de doua cifre înainte de 2009). Privind bugetul public, acesta a fost în Bulgaria cu surplus de cca 2% din PIB în 2019, în timp ce în Croatia a fost în echilibru anul trecut", a adaugat economistul.

Potrivit acestuia, în 2019, deficitul bugetului public în România a fost de 4,3% din PIB (standarde ESA), iar deficitul de cont curent de circa 4,6% din PIB (drept însa ca mult sub deficitele de doua cifre din 2007-2008, când economiile din Est fusesera prinse în vria creditarii cu intrari mari de capital extern). Deficitul primar si deficitul structural al bugetului public în România au fost între cele mai adânci din UE în 2019. În plus, exista presiuni mari de cheltuieli permanente pe buget. Cu asemenea date orice discutie de intrare în ERMII pentru România era un demers lipsit de credibilitate. De remarcat ca toate economiile nou intrate în UE începând cu 2004 si care nu fac parte din zona euro au cifre mai bune decât România la indicatorii mentionati. România sta bine la datoria publica (cca 35% în 2019, fata de 20% în Bulgaria si peste 75% din PIB în Croatia).

Totodata, raportul de fundamentare si planul de actiune care îl însoteste fac recomandari privind nevoia de a reduce deficitele pentru a avea sanse de intrare în MCS2 si de aderare. "Planul ar fi trebuit sa înceapa sa fie pus în aplicare din 2019. Din pacate, cele doua documente au ramas mai mult un exercitiu de diplomatie publica; câstig de cauza au avut în schimb initiative cu implicatii nefaste asupra bugetului public si altor criterii de convergenta cu zona euro", considera Daniel Daianu.